

testatem, et interficiam draconem absque gladio et fuste. Et ait rex: Do tibi. Tulit ergo Daniel picem, et adipem, et pilos, et coxit pariter: fecitque massas, et dedit in os draconis, et diruptus est draco. Et dixit: Ecce quem colebatis. Quod cum audissent Babylonii, indignati sunt vehementer, et congregati adversum regem, dixerunt: Judeus factus est rex, Bel destruxit, draconem interfecit, et sacerdotes occidit. Et dixerunt cum venissent ad regem: Trade nobis Daniele, alioquin interficiemus te et domum tuam. Vidit ergo rex quod irruerent in eum vehementer: et necessitate compulsus tradidit eis Daniele, Qui miserunt eum in lacum leonum, et erat ibi diebus sex. Porro in lacu erant septem leones, et dabantur eis quotidie duo corpora et duæ oves: et tunc non data sunt eis, ut devorarent Daniele. Erat autem Habacuc propheta in Judæa, et ipse coxerat pulmentum, et intriverat panes in alveolo, et ibat in cam-

1. Addunt Vulgati idem libri, *serve Dei*, quæ mss. ignorant. Græcus pro his geminat Danielis nomen, Δανιηλ, Δανιηλ, Δαδε, etc.

2. Plus denuo Vulgati hic habent, *in medio leonum*, quæ neque in Græco sunt, neque in mss.

3. Vaticanus mss. addit *de lacu*. Vulgati præterea subdunt *leonum*. Mox pari consensu post verbum

pum ut ferret messoribus. Dixitque Angelus Domini ad Habacuc: Fer prandium quod habes, in Babylone Danieli qui est in lacu leonum. Et dixit Habacuc: Domine, Babylone non vidi, et lacum nescio. Et apprehendit eum Angelus Domini in vertice ejus, et portavit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylone supra lacum in impetu spiritus sui. Et clamavit Habacuc, dicens: Daniel, tolle prandium quod misit tibi Deus. Et ait Daniel: Recordatus es enim mei, Deus, et non dereliquisti diligentes te. Surgensque Daniel, comedit. Porro Angelus Domini restituit Habacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex die septimo ut lugeret Daniele; et venit ad lacum, et introspexit, et ecce Daniel sedens. Et exclamavit voce magna rex, dicens: Magnus es, Domine, Deus Danielis. Et extraxit eum. Porro illos qui perditionis ejus causa fuerat intromisit, et devorati sunt in momento coram eo.

intromisit, addunt in lacum. Græcus et melioris notæ mss. nihil habent ejusmodi.

4. Quam imponant libro coronidem Vulgati: *Tunc rex ait: Parcant omnes habitantes in universa terra Deum Daniels, quia ipse est Salvator faciens signa et mirabilia in terra, qui liberavit Daniele de lacu leonum*, cum alii pens Martianeum, tum nostri mss. textusque ipse Græcus nescit.

EXPLICIT LIBER DANIELIS PROPHETÆ.

PRÆFATIO HIERONYMI

IN

LIBRUM PARALIPOMENON.

Si Septuaginta interpretum pura, et ut ab eis in Græcum versa est, editio permaneret, superflue me, mi Chromati, episcoporum sanctissime atque doctissime, impelleres, ut Hebræa volumina Latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat, et nascentis Ecclesiæ roboraverat fidem, justum erat

etiam nostro silentio comprobari. Nunc vero, cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria, et germana illa antiquaque translatio corrupta sit, atque violata: nostri arbitrii putas, aut e pluribus judicare quid verum sit, aut novum opus in veteri opere cadere, illudentibusque Judæis, cornicum, ut dicitur,

1. Manuscripti sacrorum bibliorum cœdex D. eminentiss. card. Bondii hoc modo legit, scilicet: *Superfluo me, mi Chromati, etc.* Ita quoque mss. monasterii B. Marie Daunratae Tolosanae. Alius autem Ecclesie Narbonensis: *Superfluo me, Chromati, etc.* Cetera exemplaria mss. triginta vel amplius omittunt pronomen *me*. MARR.

— Quidam mss. *mi* voculam hic tacent: alii plus habent *mox tibi*, ut et in laudata apologia legitur, *ut tibi Hebræa, etc.*

2. Proverbia hujus diversas afferunt interpretationes Budeus et Erasmus: sed manifestandam Hieronymi sententiam nihil magis accommodatum videtur, quam quod ipse scribit præfatione in librum Jesuæ: *Doluisse, scilicet, Judæos quod calumniandi eis et irridendi Christianos sit ablata occasio*, ex Latina translatione ad Hebr. codices annotata; hinc enim adversarii maxime torquebantur: cum antea Scripturarum divinarum, ac prophetiarum oraculorum notitiam soli se habere jactarent. Hujus rei testem habemus Sophronium, virum alioquin eruditissimum, sed lingue Hebr. incoisultum: qui cum aliquando cum Hebræo disputans, quædam pro Domino Salvatoris de psalmis testimonia protulisset, ab adversario derisus est: illudens enim Judæos per sermones pene singulos asscribat non ita haberi in Heb. ut Sophronius de septuaginta interpretibus opponebat. Unde ab Hieronymo studiosissime postu-

lavit ut post Aquilam et Symmachum et Theodotionem, novam editionem, Latino sermone transferret. Inventus est itaque doctor egregius, qui cornicum oculos confixerit, quia Judæorum oculos, qui se sapientiores videri volebant et duces cæcorum, sua translatione Hebræica confixit. Vide præfationem in librum psalmodum. MARR.

— Rectissime pridem notatum Erasmo ac Victorio, proverbium hoc esse quo Latini utebantur, *ævi rōd* iis illudere, qui omnibus se posse putant ad jactant illudere. Neque, aut quod cornix oculatissimum est animal, aut quod oculos cadaverum ad que fortur, cum primis atque avidissime petit quemadmodum Bochartus Hierozolici parte II, lib. II, cap. 10, observat, confingere cornicum oculos, idem est *παρομοιωσαι*, atque homines callidos versutosque, versuta et caliditate circumvenire, ac veteratior ipsa arte veteratior decipere. Hoc sensu occurrit proverbium istud apud veteres, ac præcipue Ciceronem, a quo Hieronymus accepit, oratione pro L. Murena, cap. 11, et subsequenti pro L. Flacco, cap. 20, quæ loca unus post alium, Erasmus, Victorius, Clericus, atque alii laudant, addito illo Macrobii saturnaliorum lib. VII, cap. 5: « Græcus Græco eripiat hunc plausum, tanquam cornix cornicis oculos effodiat ». Martiani tamen Hieronymianam allusionem, locique hujus sensum non videtur assecutus.

oculos configere. Alexandria et Ægyptus in Septuaginta suis¹ Hesyechium laudat auctorem: Constantinopolis usque Antiochiam, Luciani [41. Juliani] martyris exemplaria probat. Mediae inter has provincie Palæstinos [41. Palæstine] codices legunt: quos ab Origene elaboratos Eusebius et Pamphilus vulgaverunt; totusque orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. El certe Origenes non solum exemplaria² composuit quatuor editionum, e regione singula

1. Hunc locum male intelligunt, qui putant in omnibus Ecclesiis ita usurpatis fuisse editiones Græcas LXX interpretum, ut in Alexandrinorum et Ægyptiorum conventibus publico populo Christiano legerentur sacri codices juxta emendationem Hesyechii; in Ecclesiis autem Constantinopolitanis usque ad Antiochiam juxta Luciani martyris recognitionem. Contrarium docet Hieronymus multis in locis: ac primum prolatione in quatuor evangelia ad Damasum expresse testatur, has editiones paucis acceptas esse: « Prætermitto eos codices, inquit, quos a Luciano et Hesychio nuncupatos paucorum hominum asserit perversa contentio: quibus utique, nec in toto veteri instrumento post Septuaginta interpretum emendari quid licuit, nec in novo profuit emendasse, etc. Vides igitur, lector, intra provincias jam dictas a paucis, qui etiam perverso contenderent, fuisse suscepta Hesyechii et Luciani exemplaria Scripturarum. Non idem sentiendum de codicibus elaboratis ab Origene, qui in editione Septuaginta Theodotionis editionem miscuit, asteriscis designans quæ minus ante fœrant, et virgulis quæ ex superfluo videbantur appositæ: illa namque editio celebris adeo fuit apud omnes, ut publice usurparetur in cunctis Christianorum Ecclesiis. Unde Hieron. proemio comment. in Danielis hoc admonuit: « Sed et Origenes de Theodotionis opere in edit. Vulgata asteriscos posuit, decessis defuisse quæ addita sunt; et rursus quosdam versus obolis prænotavit, superfluum quomodo designans. Cumque omnes Christi Ecclesie, tam Græcorum quam Latinorum, Syrorum et Ægyptiorum, hanc sub asteriscis et obelis editionem legant, ignosceant invidi labori meo, etc. » Nec de solo Danielis volumine hæc intelligenda quis dixit: quia cum Augustino alibi disserens, usum Ecclesie plane declarat, universaque divinarum Scripturarum exemplaria his verbis consequentibus ab eo fuisse comprehensa, nemo est qui eat indicia: « Vis, ait, amator esse verus Septuaginta interpretum? Non legas ea quæ sub asteriscis sunt, imo rade de voluminibus, ut veterum te futurum probes. Quod si feceris, omnes Ecclesiarum bibliothecas condemnare cogaris: vix enim unus aut alter invenitur liber qui ista non habeat ». Vide epist. 89, apud Aug. 75. Marr.

— Hoc tamen ipsum, quod discrete adeo asserit

verba describens, ut unus dissentiens, statim cæteris inter se consentientibus arguatur; sed, quod majoris audacia est, in editione Septuaginta Theodotionis editionem miscuit, asteriscis designans quæ minus ante fuerant, et virgulis quæ ex superfluo videbantur appositæ. Si igitur aliis licuit non tenere quod semel susceperant, et post septuaginta cellulas, quæ vulgo sine auctore jactantur³, singulas cellulas aperuere, hocque in Ecclesiis legitur quod Septuaginta

s. pater, pernegat Marian. aut certe eo sensu velat intelligi, ut in Alexandria atque Ægypti conventibus Hesyechiana, in Constantinopolitanis vero usque Antiochiam Lucianea editio dicantur obtinuisse. Nititur vero hoc altero Hieronymi testimonio in prologo evangeliorum ad Damasum: « Prætermitto eos codices quos a Luciano et Hesychio nuncupatos paucorum hominum asserit perversa contentio ». Et re quidem ipsa nisi plans perspectam habeas s. doctoris mentem, contextumque loci, nefum quod Marian. facit, contra earum editionum celebritatem hinc colligas, sed secum ipso pugnet s. pater, qui et satis hic inculenter doceat Alexandriam et Ægyptum Hesyechium laudare auctorem, reliquas a Constantinopoli ad Antiochiam provincias Luciani martyris probare exemplaria; scripsit vero antea ad Damasum paucorum esse hominum pro Luciano, et Hesychio contentioem, eamque perversam. Verum ex toto alterius hujusmodi loci contextu ac proposito liquet, de novi testamenti Lucianæ, sive Hesyechianis codicibus sermonem ibi esse, in quo quidam recognoscendo minus horum probata fuerit auctorum industria: contra hic de veteri dici, quod eorum editiones tantarum regionum Ecclesie suscipiant. Hoc porro manifestum adeo est, ut licet etiamnum laudata patribus Alexandrini Scripturarum loca Hesyechiana interpretationis arguere: ut et Lucianeam continuo referunt, quæ Constantinopolitanam laudant. Ex uno Chrysostomo, qui prius Antiochiæ, deinde Constantinopoli cathedram tenuit, fuitque Hieronymianis temporibus, si periculum feceris, innumera occurrent testimonia, ex Luciani recensione laudata, quæ ab Alexandrinæ Ecclesie codicibus dissonant: rursusque isti ab Hesychio recogniti, a Palæstine exemplaribus variant, quæ Origenes elaboravit. Rem exemplis, quæ nimis multa suppetunt, edisserere, nostri non est instituti. Videsis quæ tum alibi, tum ad laudatum prologum evangeliorum adnotamus.

2. Vaticanus ms. unus, et alter e nostris, legitur *hexapla*, sed incongrue; quia de quatuor editionibus hic sermo est, id est de *tetraplis*, non de *hexaplis* Origenis. Marr.

3. Sine auctore jactantur hæc singulae cellule Septuaginta interpret. « Cum Aristæus Ptolomæi regis ὑπεραγαγεῖς et multo post tempore Josephus,

nescierunt, cur me non suscipiant Latini mei, qui inviolata editione veteri ita novam condidi, ut laborem meum Hebræis, et, quod his majus est, Apostolis auctoribus probem⁴? Scripsi nuper librum de optimo genere interpretandi² ostendens illa de evangelio: *Ex Ægypto vocari Filium meum* (Matth. ii, 13); et *Quoniam Nazareus vocabitur* (Ibid. 23); et *videbunt in quem computaverunt* (Joan. xix, 37); et illud Apostoli: *Quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se* (I Cor. ii, 9); cæteraque his similia, in Hebræorum libris inveniri. Certe Apostoli et evangelistæ Septuaginta interpretes noverant: et unde eis hæc dicere quæ in Septuaginta non habentur? Christus Dominus noster utriusque testamenti conditor, in evangelio secundum Joannem: *Qui credit, inquit, in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aque vive* (Joan. vii, 38). Utique scriptum est, quod Saluator scriptum esse testatur. Ubi scriptum est?

nihil tale retulerint: sed in eadem basilica congregatos, contulisse scribant, non prophetasse ». Hæc S. Hieronymus prologo in Genesis. Marr.

1. Eodem sensu legit supra laudatus ms. codex D. card. Bouzii, *apostolicis auctoritatibus probem*. Marr.

2. Est ad *Pammachium* epistola in nostra recensione 57 scripta sub anni 395 fine, ut in chronologicis ad eam notis ostendimus.

3. Diximus, non nisi exiguum ejus editionis partem superesse, quam subsequenti tomo recensimus dicemusque de ea pluribus in præfatione.

4. Non *Ismeniam*, sed *Hismenium* legitimus in

Septuaginta non habent: apocrypha nescit Ecclesia. Ad Hebræos igitur revertendum est, unde et Dominus loquitur, et discipuli exempla præsumunt. Hæc pæce veterum loquor, et obrectatoribus meis tantum respondeo, qui canino dente me rodunt, in publico detrahentes; legentes in angulis, fidem et accusatores et defensores, cum in aliis probent quod in me reprobat: quasi virtus et vitium non in rebus sit, sed cum auctore mutetur. Cæterum memini, editionem Septuaginta translatorum olim de Græco emendatam tribuisse me nostris³: nec inimicum debere astimari eorum, quos in conventu fratrum semper edissero. El quod nunc *דברי הימים* *דברי הימים*, id est, *verba dierum*, interpretatus sum, idcirco feci, ut inextricabiles moras, et silvam nominum, quæ scriptorum confusa sunt vitio, sensuumque barbariem, apertius et per versuum cola digerem: nulli melipsi et meis juxta Ismeniam⁴ canens, si aures surdæ sunt ceterorum.

omnibus mss. codicibus excepto canone Hebraicæ veritatis, in quo scriptum reperimus *Hismeniam*. Porro apud Apuleium, et Plutarchum in Pericle, *Ismenias* nomen est Thebani optioi Iibicinis, cui sane frigenti ad populum aielat Antigenidas præceptor, referente Cicerone de *clar. orat.* *Mihi cane et musis*. Memini etiam *historia* Valerius Maximus lib. *verum memorabilium*, iii, c. 7. Hinc canere sibi et musis, significat scribere aut dicere quod docti soli intelligant, aut ipse cantor, non vulgus imperitum et ingratum. Id vero perfectè quadrat ad mentem ac sententiam Hieronymi: cum soli docti, aut ipse conditor hujus editionis ex Hebr. maximum intelligenter utilitatem Ecclesiis ex ea futuram. Marr.

INCIPIT
LIBER DABRE IAMIM,
ID EST, VERBA DIERUM,

QUI APUD NOS DICITUR

PARALIPOMENON.

Cap. I. — Adam, Seth, Enos, Cainan, Mala-
leel, Jared, Henoch, Mathusale, Lamech, Noe,
Sem, Cham, et Japheth.

Filii Japheth: Gomer Magog, et Madai, et Javan,
Thubal, Mosoch, Thiras.

Porro filii Gomer: Asconez, et Riphath¹, et
Thogorma.

Filii autem Javan: Elisa et Tharsis,
Chetim et Dodanim.

Filii Cham: Chus, et Mesraim, et Phut, et
Chanaan.

Filii autem Chus: Saba, et Evila, Sabatha, et
Regma, et Sabathacha.

Porro filii Regma: Saba, et Dadan.

Chus autem genuit Nemrod: iste cepit esse
potens in terra.

Mesraim vero genuit Ludim, et Ananim, et
Laabim, et Nephthum, Phetrusim quoque et
Casluim: de quibus ogressi sunt Philisthim, et
Caphthorim.

Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum
suum, et Heth, Jebuseum quoque, et Amor-
rhæum, et Gergeseum.

Evaumque et Aracæum, et Asiæum.

1. In Hebræo per i primam litteram scribitur
דיפּת, *diphath*. Videtur tamen que ad Genesis x, 3,
de huius scriptura nominis annotantur.

2. Que subjungunt Vulgati libri verba: *Filii*

Aradium quoque, et Samareum, et Ama-
thæum.

Filii Sem: Elam, et Assur, et Arphaxad, et Lud,
et Aram, et Hus, et Hul, et Gathor, et Mosoch.

Arphaxad autem genuit Sala, qui et ipse
genuit Heber.

Porro Heber nati sunt duo filii, nomen uni
Phaleg, quia in diebus ejus divisa est terra, et
nomen fratris ejus Joctan.

Joctan autem genuit Elmodad, et Saleph, et
Asermoth, et Jare, Adoram quoque, et Uzal, et
Decla, Hebal etiam, et Abimael, et Saba, necnon et
Ophir, et Evila, et Jobab; omnes isti filii Joctan.

Sem, Arphaxad, Sala, Heber, Phaleg, Ragau,
Serug, Nahor, Thare, Abram, iste est Abraham.
Filii autem Abraham, Isaac et Ismael.

Et hæc generationes eorum. Primogenitus Is-
maelis, Nabajoth, et Cedar, et Abdeel, et Mah-
sam, et Masma, et Duma, Massa, Adad, et Thema,
Jatur, Naphis, Cedma. Hi sunt filii Ismaelis.

Filii autem Cetura concubine Abraham, quos
genuit: Zamram, Jecsan, Madan, Madian, Jesbec,
et Sue.

Porro filii Jecsan: Saba, et Dadan².

autem Dadan: *Assurim, et Latussim, et Leonim*,
ad Iudæ Hebræi textus ac vetustioram, meliorisque
notæ codicum a Martianæo pridem expuncta, videntur
ex Genesis xxv, 3, hæc fuisse olim adscita.

Filii autem Madian: Epha, et Ephier, et Henoch,
et Abida, et Eldaa. Omnes hi, filii Ceturae.

Genuit autem Abraham Isaac: eujus fuerunt
filii, Esau et Israel.

Filii Esau, Eliphaz, Ruel, Jaus, Jalam et Core.
Fili Eliphaz: Theman, Omer, Sephi, Gethem,
Genez, Thamma, Amalec.

Filii Ruel: Naath, Zara, Semma, Maza.

Filii Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Dison,
Eser, Disan.

Filii Lotan, Hori, Umam. Soror autem Lotan
fuit Thamma.

Filii Sobal: Alian, et Manaath, et Ebal, Sephi
et Onam.

Filii Sebeon: Ala et Ana.

Filii Ana: Dison.

Filii Dison: Amaran, et Eseban, et Jethran, et
Charan.

Filii Eser: Balaan, et Zavan, et Jacan.

Filii Disan: Hus et Aran.

Isti sunt reges qui imperaverunt in terra
Edom, antequam esset rex super filios Israel:
Bale filius Beor, et nomen civitatis ejus, Denaba.

Mortuus est autem Bale, et regnavit pro eo
Jobab filius Zare de Bosra.

Cumque Jobab fuisset mortuus, regnavit pro
eo Husam de terra Themanorum.

Obiit quoque et Husam, et regnavit pro eo
Adad filius Badad, qui percussit Madian in terra
Moab: et nomen civitatis ejus Avith.

Cumque et Adad fuisset mortuus, regnavit
pro eo Semla de Maresca.

Sed et Semla mortuus est, et regnavit pro eo
Saul de Rohoboth, que juxta annem sita est.

Mortuo quoque Saul, regnavit pro eo Bahala-
nan filius Achobor.

Sed et hic mortuus est, et regnavit pro eo
Adad: eujus urbis nomen fuit Phon¹, et appellata
est uxor ejus Meetabel filia Matred filie Mezaab.

Adad autem mortuo, duces pro regibus in
Edom esse ceperunt: dux Thamma, dux Alva,

dux Jetheth, dux Oolibama, dux Ela, dux Phi-
non, dux Genez, dux Theman, dux Mabsar, dux
Magdiel, dux Hiram. Hi duces Edom.

Cap. II. — Filii autem Israel: Ruben, Simcon,
Levi, Juda, Issachar et Zabulon, Dan, Joseph et
Benjamin, Nephthali, Gad et Aser.

Filii Juda: Her, Onan et Sela. Tres nati sunt
ei de filia Sue Chananitide.

Fuit autem Her primogenitus Juda, malus
coram Domino, et occidit eum:

Thamar autem nurus ejus peperit ei Phares
et Zara.

Omnes ergo filii Juda, quinque:

Filii autem Phares: Esron et Amul.

Filii quoque Zara, Zamri, et Ethan, et Eman,
Chatchal quoque, et Dara, simul quinque.

Filii Charmi: Achar, qui turbavit Israel, et
peccavit in furto anathematis.

Filii Ethan: Azarias.

Filii autem Esron qui nati sunt ei: Jerameel,
et Ram, et Calubi.

Porro Ram genuit Aminadab.

Aminadab autem genuit Naasson, principem
filiorum Juda.

Naasson quoque genuit Salma, de quo ortus
est Booz.

Booz vero genuit Obed, qui et ipse genuit Isai.
Isai autem genuit primogenitum Eliab, secun-
dum Abinadab, tertium Samaa, quartum Natha-
nael, quintum Raddei, sextum Asom, septimum
David.

Quorum sorores fuerunt, Sarvia, et Abigail.
Filii Sarvie: Abisai, Joab, et Asael, tres.

Abigail autem genuit Amasa, eujus pater fuit
Jether Ismaelites.

Chaleb vero filius Esron accepit uxorem no-
mine Azuba, de qua Jenuit Jerioth: fueruntque
filii ejus Jesar, et Sobab, et Ardon.

Cumque mortua fuisset Azuba, accepit uxorem
Chaleb, Ephrath²: que peperit ei Hur.

1. Notat falsus Hieronymus, auctor *questionum
Hebraicarum* in librum primum paralipomenon,
nomen istud in Genesi *Phau*, in paralipomenon
autem scribi *Phai*. Quod verum esse comprobatur ex
Massoreticis exemplaribus: nam Gen. xxxv, 29,
scriptum legitur פּוּי *Phau*; hic vero פּוּי *Phai*. At
verus Hieronymus utrobique legebat in suis exem-
plaribus Hebræis פּוּי *Phau*, sive *Phou*, cum *rau*
in fine, et *ain*, ut o vel u vocalem litteram. Qui plura
scire voluerit de variantibus lectionibus in nominibus

propriis, consulat questiones jam dictas falsi Hiero-
nymi, qui diligens existit in hujusmodi rebus obser-
vandis. Marr.

2. Canon Carcassonensis habet *Ephrata*. Caeteri
mss. codices legunt *Ephrath* juxta Hebræum hodiernum:
hic enim scriptum est עִפְרַת, *Ephrath*, licet
infra v. 244 legatur עִפְרַת־עַן, *Ephratha*, cum *n* in
fine; ubi etiam mss. Latini retinent *Ephratha*. Id
non advertit falsus Hieronymus in suis *questionibus
Hebraicis* in libros paralipomenon. Marr.

Porro Hur genuit Uri : et Uri genuit Bezeleel. Post hæc ingressus est Eson ad filiam Machir patris Galaad, et accepit eam cum esset annorum sexaginta : quæ peperit ei Segub.

Sed et Segub genuit Jair, et possedit viginti tres civitates in terra Galaad. Copitque Gessur, et Aram, oppida Jair, et Canath, et viculos ejus sexaginta civitatum. Omnes isti, filii Machir patris Galaad.

Cum autem mortuus esset Eson, ingressus est Caleb ad Ephrata.

Habuit quoque Eson uxorem Abia, quæ peperit ei Assur patrem Thecæ.

Nati sunt autem filii Jerameel, primogeniti Eson, Ram primogenitus ejus, et Buna, et Aram, et Asom, et Ahia.

Duxit quoque uxorem alteram Jerameel, nomine Atara, quæ fuit mater Onam.

Sed et filii Ram primogeniti Jerameel, fuerunt Moos, et Jamin, et Achar.

Onam autem habuit filios, Semei, et Jada.

Filii autem Semei: Nadab, et Abisur. Nomen vero uxoris Abisur, Abia, quæ peperit ei Ahobban, et Mohad.

Filii autem Nadab fuerunt, Saled, et Apphaim. Mortuus est autem Saled absque liberis.

Filius vero Apphaim, Jesi : qui Jesi genuit Sesan. Porro Sesan genuit Oholi.

Filii autem Jada fratris Semei: Jether, et Jonathan. Sed et Jether mortuus est absque liberis.

Porro Jonathan genuit Phaleth, et Ziza. Isti fuerunt filii Jerameel.

Sesan autem non habuit filios, sed filias, et servum Ægyptium nomine Jeraa.

Deditque ei filiam suam uxorem : quæ peperit ei Etthei.

Etthei autem genuit Nathan, et Nathan genuit Zabab.

Zabab quoque genuit Ophlal, et Ophlal genuit Obed :

Obed genuit Jen, Jen genuit Azariam.

Azarias genuit Helles, Helles genuit Elasa.

Elasa genuit Sisamoi, Sisamoi genuit Sellum.

Sellum genuit Ieamiam, Ieamia autem genuit Elisama.

Filii autem Caleb fratris Jerameel: Mosa primogenitus ejus, ipse est pater Ziph, et filii Maressa patris Hebron.

Porro filii Hebron, Core, et Thaphphu, et Rechem, et Samma.

Samma autem genuit Raham patrem Jeream, et Rechem genuit Sammai.

Filius Sammai, Maon : et Maon pater Bethsur. Epha autem concubina Caleb peperit Aran, et Musa, et Gezez.

Porro Aran genuit Gezez.

Filii Jadai, Begom, et Joathan, et Gesan, et Phalet, et Epha et Saaph.

Concubina Caleb Maacha peperit Saber, et Tharana.

Genuit autem Saaph pater Madmena, Sue patrem Machbena, et patrem Gabaa.

Filia vero Caleb, fuit Achsa. Hi erant filii Caleb, filii Hur primogeniti Ephrata, Sobal pater Cariath-Iarim, Salma pater Beth-Leem, Hariph pater Beth-Gader.

Fuerunt autem filii Sobal patris Cariath-Iarim, qui videbat dididium requietionum.

Et de cognatione Cariath-Iarim, Jethrei, et Aphuthei, et Semathei, et Maserei. Ex his egressi sunt Saraitæ, et Esthaolite.

Filii Salma, Beth-Leem, et Notophathi coronæ domus Joab, et dididium requietionis Sarai.

Cognationes quoque scribarum habitantium in Jabes, canentes atque resonantes, et in tabernaculis commorantes. Hi sunt Cinei, qui venerunt de calore patris domus Rechab.

Cap. III. — David vero hos habuit filios, qui ei nati sunt in Hebron, primogenitum Amnon ex Ahinaam Jezraelitide, secundum Daniel de Abigail Carmelitide, tertium Absalon filium Maacha filie Tholmai regis Gessur, quartum Adoniam filium Aggith, quintum Saphatiam ex Abital, sextum Jethraam de Egla uxore sua.

Sex ergo nati sunt ei in Hebron, ubi regnavit septem annis et sex mensibus.

Triginta autem et tribus annis regnavit in Jerusalem.

Porro in Jerusalem nati sunt ei filii, Samaa, et Sobab, et Nathan, et Salomon, quatuor de Bethsabee filia Amiel :

Jebaar quoque, et Elisama, et Eliphaleth, et Noge, et Nepheg, et Japhie, necnon Elisama, et Eliade, et Eliphaleth, novem :

Omnes filii David, absque filiis concubinarum, habuerunt sororem Thamar :

Filius autem Salomonis, Roboam : cujus Abia filius genuit Asa.

De hoc quoque natus est Josaphat, pater Joram :

Qui Joram genuit Ohoziam, ex quo ortus est Joas : et hujus Amasias filius genuit Azariam.

Porro Azaria filius Joatham procreavit Achaz patrem Ezechie, de quo natus est Manasses.

Sed et Manasses genuit Amon patrem Josia.

Filii autem Josia fuerunt, primogenitus Johanan, secundus Joaiacim, tertius Sedecias, quartus Sellum.

De Joaiacim natus est Jechonias, et Sedecias. Filii Jechonie fuerunt, Asir, Salathiel, Melchiram, Phadaia, Sennaser et Jecemia, Sama, et Nadabia.

De Phadia orti sunt Zorobabel et Semei.

Zorobabel genuit Mosollam, Ananiam, et Salomith sororem eorum.

Asaban quoque, et Ool, et Barachian, et Asadim, Josabesed, quinque :

Filius autem Ananie, Phaltias pater Jescie, cujus filius Raphaia. Hujus quoque filius Arnan de quo natus est Obdia cujus filius fuit Sechenia.

Filius Sechenie, Semeia : cujus filii, Attus, et Jegal, et Barta, et Naaria, et Saphat, numero sex ¹.

Filius Naarie, Elioenai, et Ezechias, et Ezriam, tres.

Filii Elioenai, Odvia, et Eliasub, et Pholeia, et Accub, et Johanan, et Dalaia, et Anani, septem.

Cap. IV. — Filii Juda: Phares, Eson, et Charmi, et Hur, et Subal.

Reaia vero filius Subal genuit Joth de quo nati sunt Ahimai et Led. Hæ cognationes Sarathi.

Ista quoque stirps Etam : Jezrael, et Jesema, et Jedebos. Nomen quoque sororis eorum, Asalophuni.

Phanuel ² autem pater Gedor, et Ezer pater Hosa. Isti sunt filii Hur primogeniti Ephrata patris Beth-Leem.

Assur vero patri Thecæ erant duæ uxores, Hala, et Naara.

Peperit autem ei Naara, Oozam, et Hephæ, et Themari, et Ahasihari. Isti sunt filii Naara.

Porro filii Halaæ, Sereth, Isaar, et Ethnan.

Cos autem genuit Anob, et Soboba, et cognationem Haral filii Arum.

Fuit autem Jabes inclytus præ fratribus suis, et mater ejus vocavit nomen filius Jabes, dicens: Quia peperit eum in dolore.

Invocavit vero Jabes Deum Israel, dicens: Si benedicens benedixeris mihi, et dilataveris terminos meos, et fuerit manus tua mecum, et feceris me a malitia non opprimi. Et prestavit Deus quæ precatus est.

Caleb autem frater Sua genuit Mahir, qui fuit pater Esthon.

Porro Esthon genuit Bethrapha, et Phesso, et Thena patrem urbis Naas : sunt viri Recha.

Filii autem Cenez, Othoniel, et Saraia. Porro filii Othoniel, Athath, et Maonathi.

Maonathi genuit Ophra, Saraia autem genuit Joab patrem Vallis artificum : ibi quippe artifices erant.

Filii vero Caleb filii Jephone, Hir, et Ela, et Nahem.

Filii quoque Ela, Cenez.

Filii quoque Jaleleel : Ziph, et Zipha, Thiria, et Asrael.

Et filii Ezra, Jether, et Mered, et Ephæ et Jalon, genuitque Mariam, et Sammai, et Jesba patrem Esthamo.

Uxor quoque ejus Judaia, peperit Jared patrem Gedor, et Heber patrem Socho, et Icutiel patrem Zano. Hi autem filii Bethie filie Pharaonis, quam accepit Mered.

Et filii uxoris Odaie sororis Naham patris Ceila, et Garmi, et Esthamo, qui fuit de Machathi.

Filii quoque Simon, Amnon, et Reana filius Anon, et Thilon. Et filii Jesi, Zoeth, et Benzoeth.

— Tres apud Martian. mss. nec non editi aliquot libri, ut bibl. Roberti Stephani, Sixti V. polyglott. Antwerp. alique, interserunt hic nomen *sesta*, vel *sesa*, quod ipsum est Hebræum *ששה*, quod sex significat ac videtur ad explendum eum numerum repeti sub proprii nominis acceptione : frustra tamen, cum Semeiam ipsum parentem eo in numero una esse computandum, constat.

2. In Hebræo hodierno, *Phanuel*; mss. tamen Latini legunt *Phaniel*. MART.

1. Tres mss. codices, nempe regius, Corbeiens. 1 et Colbertinus Anticiensis emendatus, legunt hoc modo : *Et Saphat* : *sesta*, numero sex. San-Germ. autem num. 4 posuit *sessu* in margine. In Hebræo scriptum est, *ששה ושיפט*, *vesaphat sissa*, id est, *et Saphat sex*. Unde nomen *ששה*, *sis*, vel *sesta*, quod interpretatur *sex*, integrum posuerunt cum ejusdem interpretatione mss. supra dicti, quod ab aliquo scholiaste profectum esse, credere fas est. MART.

Filii Sela, filii Juda: Her pater Lecha, et Laada pater Maresa, et cognationes domus operantium byssum in domo juramenti.

Et qui stare fecit solem, virique mendacii, et Securus, et Incendens, qui principes fuerunt in Moab, et qui reversi sunt in Leem. Hec autem verba vetera.

Ii sunt figuli habitantes in Plantationibus, et in Prasepibus¹ apud regem in operibus ejus, commemoratique sunt ibi.

Filii Simeon: Namuel et Jamin, Jarib, Zara, Saul.

Sellum filius ejus, Mapsam filius ejus, Masma filius ejus.

Filii Masma: Amuel filius ejus, Zachur filius ejus, Semei filius ejus.

Filii Semei sexdecim, et filiae sex; fratres autem ejus non habuerunt filios multos, et universa cognatio non potuit adaequare summam filiorum Juda.

Habitaverunt autem in Bersabee, et Molada, et Hasarsual; et in Bala, et in Asom, et in Tholad, et in Bathuel, et in Horma, et in Siceleg; et in Bethmarchaboth, et in Asarsusim, et in Bethberai, et in Saarim. Hae civitates eorum usque ad regem David.

Villa quoque eorum; Etam, et Aen, et Rommon, et Thochen, et Asan, civitates quinque.

Et universi viculi eorum per circuitum civitatum istarum usque ad Baat. Haec est habitatio eorum et sedium distributio.

Mosobab quoque et Jemlech, et Josa filius Amasis, et Joel, et Jeu filius Josabae filii Saraiae filii Asiel, et Elieoenai, et Jacoba, et Isuaia, et Asaia, et Adiel, et Ismiel, et Banaia.

Ziza quoque filius Sephei, filii Allon, filii Idaia, filii Semri filii Samaia.

Isti sunt nominati principes in cognationibus suis, et in domo affinitatum suarum multiplicati sunt vehementer.

Et profecti sunt, ut ingrederentur in Gador usque ad orientem vallis, et ut quaererent pascuam gregibus suis. Invenieruntque pascuas uberes et valde bonas, et terram latissimam et quie-

tam et fertilem, in qua ante habitaverant de stirpe Cham.

Ii ergo venerunt, quos supra descripsimus nominatim, in diebus Ezechiae regis Juda, et percusserunt tabernacula eorum, et habitatores qui inventi fuerant ibi, et deleverunt eos usque in presentem diem: habitaveruntque pro eis, quoniam uberrimas ibidem pascuas repererunt.

De filiis quoque Simeon abierunt in montem Seir viri quingenti, habentes principes Phaltiam et Naariam et Raphatiam et Oziel filios Jesi: et percusserunt reliquias, quae evadere poterant, Amalectarum, et habitaverunt ibi pro eis usque ad diem hanc.

Cap. V. — Filii quoque Ruben primogeniti Israel ipse quippe fuit primogenitus ejus: sed cum violasset thorum patris sui, data sunt primogenita ejus filiis Joseph filii Israel, et non est ille reputatus in primogenitum.

Porro Judas, qui erat fortissimus inter fratres suos, de stirpe ejus principes germinati sunt; primogenita autem reputata sunt Joseph.

Filii ergo Ruben primogeniti Israel: Henoch, et Phallu, Eson, et Charmi.

Filii Joel: Samaia filius ejus, Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reecia filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus, quem captivum duxit Theglathphalnasar² rex Assyriorum, et fuit princeps in tribu Ruben.

Fratres autem ejus, et universa cognatio ejus, quando numerabantur per familias suas, habuerunt principes, Jeiel et Zachariam.

Porro Bala filius Azaz, filii Samma, filii Joel, ipse habitavit in Aroer usque ad Nebo et Beelmon.

Contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum eremi, et flumen Euphratem. Multum quippe jumentorum numerum possidebat in terra Galaad.

In diebus autem Saul praelati sunt contra Agareos [i. e. Agrenos], et interfecerunt illos, habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum, in omni plaga quae respicit ad orientem Galaad.

variatis in voluminibus Hebraeorum: nam libro secundo Malachim, quem nos IV Regum nuncupamus, cap. xv, vers. 29, et cap. xvi, vers. 7 et 10, scriptum legitur פִּלְתָּאֵר הַגִּלְגָּל, Theglath-Phalnasar; hic autem, et infra lib. II Paralip. c. xxvii, vers. 20, סֵגְלַת פִּלְתָּאֵר, Seglath-Phalnasar. Max.

Filii vero Gad e regione eorum habitaverunt in terra Basan usque Selcha:

Joel in capite, et Saphan secundus: Janai autem, et Saphat, in Basan.

Fratres vero eorum, secundum domos cognationum suarum, Michael, et Mosollam, et Sebe, et Jori, et Jachan, et Zie, et Heber, septem.

Ii filii Abihail, filii Huri, filii Jaro, filii Galaad, filii Michael, filii Jesisi, filii Jeddo, filii Buz.

Fratres quoque filii Abdiel, filii Guni, princeps domus in familiis suis.

Et habitaverunt in Galaad, et in Basan, et in viculis ejus, et in cunctis suburbanis Saron usque ad terminos.

Omnes hi numerati sunt in diebus Joathan regis Juda, et in diebus Jeroboam regis Israel.

Filii Ruben, et Gad, et dimidia tribus Manasse, viri bellatores, scuta portantes et gladios; et tendentes arcum, eruditique ad praelia, quadraginta quatuor millia et septingenti sexaginta, praecedentes ad pugnam.

Dimicaverunt contra Agareos⁴: Iturei vero, et Naphai, et Nodab, praebuerunt eis auxilium.

Tradiditque sunt in manus eorum Agarei, et universi qui fuerunt cum eis, quia Deum invocaverunt cum praeharentur: et exaudivit eos, eo quod credidissent in eum.

Ceperuntque omnia quae possederant, camelorum quinquaginta millia, et ovium ducenta quinquaginta millia, asinos duo millia, et animas hominum centum millia.

Vulnerati autem multi corruerunt: fuit enim bellum Domini.

Habitaveruntque pro eis usque ad transmigracionem.

Filii quoque dimidiae tribu Manasse, possederunt terram a finibus Basan usque Baal, Hermon, et Sanir, et montem Hermon, ingens quippe numerus erat.

Et hi fuerunt principes domus cognationis eorum, Ephraim, et Jesi, et Eliel, et Ezriel, et Jeremia, et Odoia, et Jediel, viri fortissimi et potentes, et nominati duces in familiis suis.

Reliquerunt autem Deum patrum suorum, et fornicati sunt post deos populorum terrae, quos abstulit coram eis.

Et suscitavit Deus Israel spiritum Phul regis Assyriorum, et spiritum Theglathphalnasar regis

Assur: et transtulit Ruben, et Gad, et dimidiam tribum Manasse, et adduxit eos in Lale, et Abor, et Ara, et fluvium Gozan, usque ad diem hanc.

Cap. VI. — Filii Levi: Gerson, Caath, et Merari. Filii Caath: Amram, Isaar, Hebron, et Oziel.

Filii Amram: Aaron, Moses, et Maria: Filii Aaron: Nadab et Abiu, Eleazar et Ithamar.

Eleazar genuit Phinees, et Phinees genuit Abisue.

Abisue vero genuit Bocci, et Bocci genuit Ozi. Ozi genuit Zaraiam, et Zaraias genuit Meraioth.

Porro Meraioth genuit Amariam, et Amarias genuit Ahitob.

Ahitob genuit Sadoc, Sadoc genuit Ahimaas: Ahimaas genuit Azariam, Azarias genuit Johanan.

Johanan genuit Azariam. Ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam edificavit Salomon in Jerusalem.

Genuit autem Azarias Amariam, et Amarias genuit Ahitob.

Ahitob genuit Sadoc, et Sadoc genuit Sellum. Sellum genuit Helciam, Helcias genuit Azariam.

Azarias genuit Sarsaiam, et Sarsaias genuit Josedec.

Porro Josedec egressus est, quando transtulit Dominus Judam et Jerusalem per manus Nabuchodonosor.

Filii ergo Levi: Gerson, Caath, et Merari.

Et haec nomina filiorum Gerson: Lobeni, et Semei.

Filii Caath: Amram, et Isaar, et Hebron, et Oziel.

Filii Merari: Mooli et Musi. Haec autem cognationes Levi secundum familias eorum.

Gerson, Lobeni filius ejus, Jaath filius ejus, Zamma filius ejus, Joaz filius ejus, Addo filius ejus, Zara filius ejus, Jethrai filius ejus.

Filii Caath, Aminadab filius ejus, Core filius ejus, Asir filius ejus, Elcana filius ejus, Abiasaph filius ejus, Asir filius ejus, Thaat filius ejus, Uriel filius ejus, Ozias filius ejus, Saul filius ejus.

Filii Elcana, Amasai et Ahimoth et Elcana:

1. Editiones pleraque omnes *sepiibus* habent pro *prosepibus*: Hebraeus פִּרְשֵׁי, quod pro nomine proprio פִּרְשֵׁי Septuaginta ipsi interpretes acceperunt.

2. Aliquot mss. *Sheglath-Phalnasar*: alii, *Theglath-Phalnasar*. Nec mirum quod diversimode scribatur in Latinis codicibus, cum eadem reperitur

1. In mss. *Agarenos*, juxta usum alibi receptum. Max.

Filii Elcana : Sophai filius ejus, Naath filius ejus, Eliab filius ejus, Jeroam filius ejus, Elcana filius ejus.

Filius Samuel, primogenitus, Vasseni, et Abia.

Filii autem Merari, Mooli : Lobeni filius ejus, Semei filius ejus, Oza filius ejus, Samma filius ejus, Haggia filius ejus, Asaia filius ejus.

Isti sunt quos constituit David super cantores domus Domini, ex quo collocata est arca : et ministrabant coram tabernaculo testimonii, canente donec edificaret Salomon domum Domini in Jerusalem :

Stabant autem juxta ordinem suum in ministerio.

Hi vero sunt, qui assistebant cum filiis suis, de filiis Caat, Eman cantor filius Joel, filii Samuel :

Filii Elcana, filii Jeroam, filii Eliel, filii Thou ; filii Suph, filii Elcana, filii Maath, filii Amasai ; filii Elcana, filii Joel, filii Azaria, filii Sophoniae ;

Filii Thaath, filii Azir, filii Abiasaph, filii Core ;

Filii Iser, filii Caet, filii Levi, filii Israel.

Et frater ejus Asaph, qui stabat a dextris ejus, Asaph filius Barachie, filii Samaa ;

Filii Michael, filii Basia, filii Melchiae ;

Filii Ethnai, filii Zara, filii Adaia ;

Filii Ethan, filii Zamma, filii Semei ;

Filii Jeth, filii Gerson, filii Levi.

Filii autem Merari fratres eorum, ad sinistram,

Ethan filius Cusi, filii Abdi, filii Maloch ;

Filii Asabie, filii Amasiae, filii Helciae,

Filii Amasai, filii Boni, filii Somer ;

Filii Mooli, filii Musi, filii Merari, filii Levi.

Fratres quoque eorum levitae, qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Domini.

Aaron vero, et filii ejus adolebant incensum super altare holocausti, et super altare thymiamatis, in omne opus Sancti sanctorum : et ut precarentur pro Israel, juxta omnia quae preceperat Moses servus Dei.

Hi sunt autem filii Aaron : Eleazar filius ejus, Phinees filius ejus, Abisue filius ejus, Boec

1. Notat Memmianus canon, qui legit in contextu sacro *Esthom*, alibi, id est, in aliis exemplaribus, scriptum esse *Esthano*. Has variantes lectiones minime abjiciendas censuimus, quippe cum ex Hebraeo פֶּנֶן facile deduci deant ; licet hodie ex punctis Massoretharum *Eschemoa* multi legamus. In libro

filii ejus, Ozi filius ejus, Zariaa filius ejus, Merajoth filius ejus, Amaria filius ejus, Ahtob filius ejus, Sadoe filius ejus, Ahimaa filius ejus.

Et haec habitacula eorum per vicus atque confovia, filiorum scilicet Aaron, juxta cognationes Caathitharum : ipsis enim sorte configerant.

Dederunt igitur eis Hebron in terra Juda, et suburbana ejus per circuitum ;

Agros autem civitatis, et villas, Caleb filio Jephone.

Porro filiis Aaron dederunt civitates ad confugiendum, Hebron et Lobna et suburbana ejus ; Jether quoque et Est homo * cum suburbanis suis, sed et Helon set Dabir cum suburbanis suis, Asan quoque, et Beth-Semes et suburbana earum.

De tribu autem Benjamin, Gabee et suburbana ejus, et Almath cum suburbanis suis, Anathoth quoque cum suburbanis suis. Omnes civitates, tredecim, per cognationes suas.

Filiis autem Caath residuis de cognatione sua, dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem urbes decem.

Porro filiis Gerson per cognationes suas, de tribu Issachar, et de tribu Aser, et de tribu Nephthali, et de tribu Manasse in Basan, urbes tredecim.

Filiis autem Merari per cognationes suas, de tribu Ruben, et de tribu Gad, et de tribu Zabulon, dederunt sorte civitates duodecim.

Dederunt quoque filii Israel levitis civitates et suburbana earum :

Dederuntque per sortem, ex tribu filiorum Juda, et ex tribu filiorum Simeon, et ex tribu filiorum Benjamin, urbes has, quas vocaverunt nominibus suis :

Et his qui erant de cognatione filiorum Caath, fueruntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim.

Dederunt ergo eis urbes ad confugiendum, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, et Gazer cum suburbanis suis, Jecmaan quoque cum suburbanis suis, et Bethoron similiter,

nominum Hebraicorum, *Asthenoe* dicitur. Notandum vero frequentes esse in codice Memmiano hujusmodi diverse lectiones nominum priorum, ac saepius duas vel tres simul affari : verbi gratia, filii *Iser*, alibi *Aer*, alibi *Aser* ; *Agay* quoque, alibi *Asac*, alibi *Achac*, etc. MART.

necon et Helon cum suburbanis suis, et Getherunon in eundem modum.

Porro ex dimidia tribu Manasse, Aner et suburbana ejus, Baalam et suburbana ejus : hi videlicet, qui de cognatione filiorum Caath reliqui erant.

Filii autem Gerson, de cognatione dimidia tribu Manasse, Ganlon in Basan et suburbana ejus, et Astaroth cum suburbanis suis.

De tribu Issachar, Cedee et suburbana ejus, et Dabereth cum suburbanis suis, Ramoth quoque et suburbana ejus, et Anem cum suburbanis suis.

De tribu vero Aser, Masal cum suburbanis suis, et Abdon similiter, Hucac quoque et suburbana ejus, et Roob cum suburbanis suis.

Porro de tribu Nephthali, Cedee in Galilea et suburbana ejus, Hamon cum suburbanis suis, et Cariathaim et suburbana ejus.

Filii autem Merari residuis : de tribu Zabulon, Remmon et suburbana ejus, et Thabor cum suburbanis suis.

Trans Jordanem quoque ex adverso Jericho contra orientem Jordanis, de tribu Ruben, Bosor in solitudine cum suburbanis suis, et Jasa cum suburbanis suis, Cademot quoque et suburbana ejus, et Miphaat cum suburbanis suis.

Necnon de tribu Gad, Ramoth in Galaad et suburbana ejus, et Manaim cum suburbanis suis ; sed et Eschon cum suburbanis suis, et Jezer cum suburbanis suis.

Cap. VII. — Porro filii Issachar : Thola, et Phua, Jasub, et Simeron, quatuor.

Filii Thola : Ozi et Raphaia, et Jeriel, et Jemai, et Jebsem, et Samuel, principes per domos cognationum suarum.

De stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus David, viginti duo millia sexcenti.

Filii Ozi : Jezraia, de quo nati sunt Michael, et Obadia, et Joel, et Jesia, quinque omnes principes. Cumque eis per familias et populos suos, accincti ad praelium, viri fortissimi, triginta sex millia : multas enim habuerunt uxores, et filios.

Fratres quoque eorum per omnem cognationem Issachar, robustissimi ad pugandum, octoginta septem millia numerati sunt.

Filii Benjamin : Bale et Bochor, et Jadiel, tres.

Filii Balu : Esbon, et Ozi, et Oziel, et Jerimoth, et Urai, quinque principes familiarum, et ad pugandum robustissimi.

Numerus autem eorum, viginti duo millia et triginta quatuor.

Porro filii Bochor : Zamira, et Joas, et Eliezer, et Elioenai, et Amri, et Jerimoth, et Abiah, et Anathoth, et Almathan⁴ : omnes hi filii Bochor. Numerati sunt autem per familias suas principes cognationum suarum, ad bella fortissimi, viginti millia et ducenti.

Porro filii Jadiel, Balan :

Filii autem Balan, Jeus, et Benjamin, et Aod, et Chanana, et Zethan, et Tharsis et Altsahar.

Omnes hi filii Jadiel, principes cognationum suarum, viri fortissimi, decem et septem millia et ducenti, ad praelium procedentes.

Sephah quoque et Hapham filii Hir, et Hasim filii Aher.

Filii autem Nephthali : Jasiel, et Guni, et Jesser, et Sellum, filii Balu.

Porro filius Manasse, Esriel : concubinaeque ejus Syra peperit Machir patrem Galaad.

Machir autem accepit uxores filius suis Apphiam et Sephan : et habuit sororem nomine Maacha :

Nomen autem secundi, Salphaad, natæque sunt Salphaad filiae.

Et peperit Maacha uxor Machir filium, vocavitque nomen ejus Phares :

Porro nomen fratris ejus, Sares : et filii ejus Ulam et Recon.

Filius autem Ulam, Badan.

Hi sunt filii Galaad, filii Machir, filii Manasse. Soror autem ejus Regina peperit virum decorum, et Abiezer, et Moola.

Erant autem filii Semida, Ahin, et Sechem, et Leei, et Aniam.

Filii autem Ephraim : Suthula, Bared filius ejus, Thaath filius ejus, Elada filius ejus, Thaath filius ejus, hujus filius Zabad, et hujus filius Suthala, et hujus filius Ezer et Elad :

Occiderunt autem eos viri Geth indigenae, quia descenderant, ut invaderent possessiones eorum.

1. Ita Martian. e suis codicibus, et Graeco Alexandrino rescripsit : cumque in Hebraeo tantum sit עֲלֵי הַמִּצְדִּיקִים } litteram exinde excidisse. Nihil

secius Graecus, quem ipse laudat, textus, non *Almathan*, sed *Ἐπαθίς* legit. Vulgata quoque satis bene *Almath*.

Luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus et venerunt fratres ejus, ut consolarentur eum.

Ingressusque est ad uxorem suam : quæ concepit, et peperit filium, et vocavit nomen ejus Beria, eo quod in malis domus ejus ortus esset :

Filia autem ejus Sara, quæ ædificavit Bethoron inferiorem et superiorem, et Ozensara.

Porro filius ejus Rapha, et Roseph, et Thale, de quo natus est Thaan, qui genuit Laadan : hujus quoque filius Ammiud genuit Elizama, de quo ortus est Nun, qui habuit filium Josue.

Possessio autem eorum et habitatio, Beth-El cum filiabus suis contra orientem Noran, ac occidentalem plagam Gazer et filia ejus, Sichem quoque cum filiabus suis, usque ad Aza cum filiabus ejus.

Juxta filios quoque Manasse, Bethsan et filias ejus, Thanach et filias ejus, Mageddo et filias ejus, Dor et filias ejus :

In his habitaverunt filii Joseph, filii Israel. Filii Aser : Jemna, et Jesua, et Jesui, et Baria, et Sara soror eorum.

Filii autem Baria : Heber, et Melchiel : ipse est pater Bersaith.

Heber autem genuit Jephlat, et Somer, et Otham, et Suaa sororem eorum.

Filii Jephlat : Phosec, et Chamaal, et Asoth : hi filii Jephlat.

Porro filii Somer : Ahi, et Roaga, et Jaba, et Aram,

Filii autem Helem fratris ejus : Supha et Jemna, et Selles, et Amal.

Filii Supha : Sue, Arnaphed¹, et Sual, et Beri, et Jamra, Bosor, et Od, et Samma, et Salusa, et Jethran, et Bera.

Filii Jether : Jephone, et Phaspha, et Ara.

Filii autem Olla : Aree, et Aniel, et Rosia.

Omnes hi, filii Aser, principes cognationum, electi atque fortissimi duces ducum.

Numerus autem eorum ætatis, quæ apta esset ad bellum, viginti sex millia.

Cap. VIII. — Benjamin autem genuit Bale primogenitum suum, Asbel secundum.

1. Pro *Arnaphed*, in Hebræo *Arnapher* legitimus cum *resch* in fine. Proclivi vero librorum lapsu scribitur loco *i*, id est, *resch* pro *daleth*. MARX.

Ahara tertium, Nohaa quartum, et Rapha quintum.

Fueruntque filii Bale : Addar, et Gera, et Ahiud, Abisue quoque et Naamam, et Ahoec, sed et Gera, et Sephuphan, et Uram.

Hi sunt filii Aod, principes cognationem habitantiam in Gabaa, qui translati sunt in Maanaath.

Naaman autem, et Achia, et Gera ipse tulit eos et genuit Oza, et Ahiud.

Porro Saaram genuit in regione Moab, postquam dimisit Usim et Bara uxores suas.

Genuit autem de Hodis uxore sua Jobab, et Sobia, et Mosa, et Melchom, Jaus quoque, et Sechia, et Marma.

Hi sunt filii ejus, principes in familiis suis.

Meusim vero genuit Ahitob, et Elphaal.

Porro filii Elphaal : Heber, et Misaam, et Samad :

Hi ædificavit Ono, et Lod et filias ejus :

Baria autem et Sama, principes cognationum habitantium in Aialon : hi fugaverunt habitatores Geth.

Et Ahiu, et Sesac, et Jerimoth, et Zabadia, et Arod, et Heder, Michael quoque, et Jespha, et Joha filii Baria.

El Zabadia, et Mosollam et Hezeci, et Heber, et Jesamari, et Jezlia, et Jobab, filii Elphaal.

Et Jacim, et Zechri, et Zabdi, et Elioceni, et Selethai, et Eliel, et Adaaia, et Baraia, et Samarath filii Semei.

Et Jespham, et Heber, et Eliel, et Abdon, et Zechri, et Anan, et Anania, et Ahilam, et Anathotia, et Jephdaia, et Phaniel filii Sesac.

Et Samsari, et Sooria, et Otholia, et Jersia, et Elia, et Zechri, filii Jeroam.

Hi patriarchæ, et cognationum principes, qui habitaverunt in Jerusalem.

In Gabæon autem habitaverunt Abigabaon, et nomen uxoris ejus Maacha : filiusque ejus primogenitus Abdon, et Sur, et Cis, et Baal, et Nadab, Gedor quoque, et Ahiu, et Zacher, et Macelloth quæ genuit Samaa :

Habitaveruntque ex adverso fratrum suorum in Jerusalem cum fratribus suis.

Ner autem genuit Cis, et Cis genuit Saul :

— Originales libri omnes, ne Græco quidem, et Vulgato interprete exceptis, per *r* legunt *Arnapher*.

Porro Saul genuit Jonathan, et Melchisua, et Abinadab, et Esbaal.

Filius autem Jonathan, Meribbaal, et Meribbaal genuit Micha.

Filii Micha, Phithon, et Melech, et Tharaa, et Ahaz.

Et Ahaz genuit Joada, et Joada genuit Almoth [Al. Alamoth], et Azmoth¹, et Zamri :

Porro Zamri genuit Mosa, et Mosa genuit Banaa, cujus filius fuit Rapha, de quo ortus est Elasa, qui genuit Asel.

Porro Asel sex filii fuerunt his nominibus, Ezricam, Bocra, Ismael, Saria, Obdia, et Anan. Omnes hi filii Asel.

Filii autem Esec fratris ejus, Ulam primogenitus, et Us secundus, et Eliphalet tertius.

Fueruntque filii Ulam viri robustissimi, et magno robore tendentes arcum, et multos habentes filios ac nepotes, usque ad centum quinquaginta².

Omnes hi, filii Benjamin.

Cap. IX. — Universus ergo Israel dinumeratus est, et summa eorum scripta est in libro regum Israel, et Juda.

Translatique sunt in Babylonem propter delictum suum.

Qui autem habitaverunt primi in possessionibus et in urbibus suis : Israel, et sacerdotes, et levite, et Nathinæi.

Commorati sunt in Jerusalem de filiis Juda, et de filiis Benjamin, de filiis quoque Ephraim, et Manasse.

Othei filius Ammiud, filii Amri, filii Omrai, filii Bonni, de filiis Phares filii Juda.

Et de Siloni : Asaia primogenitus, et filii ejus. De filiis autem Zara : Jeuel, et fratres eorum, sexcenti nonaginta.

Porro de filiis Benjamin : Salo filius Mosollam, filii Odvia, filii Asana :

Et Jobania filius Jeroam, et Ela filius Ozi, filii Mochori, et Mosollam filius Saphatæ, filii Rael, filii Jehaniae :

Et fratres eorum per familias suas, nongenti quinquaginta sex.

Omnes hi, principes cognationum per domos patrum suorum.

1. Exemplaria canonis his posuerunt nomen *Almoth*, sic enim legunt : *Et Joada genuit Almoth, et Almoth genuit Zamri* ; quod exscriptorum vitio proluxit. MARX.

De sacerdotibus autem : Jedaia, Joarib, et Jachim :

Azarias quoque filius Helciae, filii Mosollam, filii Sadoc, filii Maraioth, filii Ahitob, pontifex domus Dei.

Porro Adaias, filius Jeroam, filii Phassur, filii Melchia :

Et Moseia filius Adiel, filii Jezra, filii Mosollam, filii Mosollamith, filii Em.

Fratres quoque eorum principes per familias suas, mille septingenti sexaginta, fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo Dei.

De levitis autem : Semeia filius Assub, filii Ezricam, filii Aschia, de filiis Merari.

Bacbacar quoque carpentarius, et Galal, et Mathania filius Micha, filii Zochri, filii Asaph.

Et Obdia filius Semeie, filii Galal, filii Idithan.

Et Barachia filius Asa, filii Elcana, qui habitavit in atrii Netophati.

Janitores autem : Sellum, et Aceub, et Temon, et Ahiman, et frater eorum Sellum princeps :

Usque ad illud tempus : in porta regis ad orientem, observabant per vices suas de filiis Levi.

Sellum vero filius Core, filii Abiasaph, filii Core, cum fratribus suis, et domo patris sui, hi sunt Corite super opera ministerii, custodes vestibulorum tabernaculi, et familie eorum per vices castrorum Domini custodientes introitum.

Phinees autem filius Eleazari, erat dux eorum eorum Domino.

Porro Zacharias filius Mosollamia, janitor portæ tabernaculi testimonii.

Omnes hi electi in ostiarios per portas, ducenti duodecim, et descripti in villis propriis, quos constituerunt David, et Samuel videns, in fide sua, tam ipsos, quam filios eorum, in ostiis domus Domini, et in tabernaculo, vicibus suis.

Per quatuor ventos erant ostiarii, id est, ad orientem, et ad occidentem, et ad aquilonem, et ad austrum.

Fratres autem eorum in viculis morabantur, et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus.

2. Idem dicendum de verbo *millia* hic addito in Latinis codicibus : quia absurdum est et alienum a Scripturæ sensu, dicere Ulam habuisse nepotes, usque ad centum quinquaginta millia. MARX.

His quatuor levitis creditus erat omnis numerus janitorum, et erant super exedras, et thesauros domus Domini.

Per gymnasium quoque templi Domini morabantur in custodiis suis, ut cum tempus fuisset, ipsi inane aperirent fores.

De horum genere erant et super vasa ministerii, ad numerum enim inferebantur vasa, et efferebantur.

De ipsis, et qui credita habebant utensilia sanctuarii, praeerant simile, et vino, et oleo, et thuri, et aromatis.

Filii autem sacerdotum unguenta ex aromatis conficiabant.

Et Mathathias levites primogenitus Sellum Corite, praefectus erat eorum quae in sartagine frigebantur.

Porro de filiis Caath fratribus eorum, super panes erant propositionis, ut semper novos per singula sabbata prepararent.

Hi sunt principes cantorum per familias levitarum, qui in exedris morabantur, ut die ac nocte fugiter suo ministerio deservirent.

Capita levitarum, per familias suas principes, manserunt in Jerusalem.

In Gaboon autem commorati sunt, pater Gaboon Jaiel, et nomen uxoris ejus Maacha.

Filius primogenitus ejus Abdon, et Sar, et Cis, et Baal, et Ner, et Nadab, Gedor quoque, et Ahio, et Zacharias, et Macelloth.

Porro Macelloth genuit Semmam :

Isti habitaverunt e regione fratrum suorum in Jerusalem, cum fratribus suis.

Ner autem genuit Cis : et Cis genuit Saul, et Saul genuit Jonathan, et Melchisue, et Abinadab, et Esbaal.

Filius autem Jonathan, Meribaal, et Meribaal genuit Micha.

Porro filii Micha, Phithon, et Melech, et Tharaa, et Ahaz.

Ahaz autem genuit Jara, et Jara genuit Almoth, et Azmoth, et Zamri, Zamri autem genuit Mosa.

Mosa vero genuit Banaa, cujus filius Raphaia, genuit Elasa, de quo ortus est Asel.

Porro Asel sex filios habuit his nominibus, Ezricam, Bocru, Isnahel, Saria, Obdia, Anan. Hi sunt filii Asel.

1. Minus igitur recte quidam Hebraei codices praefecerunt, *מרחם* sororis ejus, pro *מרת* uxoris,

Cap. X. — Philisthiim autem pugnabant contra Israel, fugeruntque viri Israel Palestinos, et ceciderunt vulnerati in monte Gelboe.

Cumque appropinquasset Philisthei persequentes Saul, et filios ejus, percusserunt Jonathan, et Abinadab, et Melchisua, filios Saul.

Et aggravatum est praedium contra Saul, inveneruntque eum sagittarii, et vulneraverunt jaculis.

Et dixit Saul ad armigerum suum : Evagina gladium tuum, et interfice me ; ne forte veniant incircumcisi isti, et illudant mihi.

Noluit autem armiger ejus hoc facere, timore perterritus :

Arripuit ergo Saul ensam, et irruit in eum.

Quod cum vidisset armiger ejus, videlicet mortuum esse Saul, irruit etiam ipse in gladium suum, et mortuus est.

Interiit ergo Saul, et tres filii ejus, et omnis domus illius pariter concidit.

Quod cum vidissent viri Israel, qui habitabant in campestribus, fugerunt : et Saul ac filii ejus mortuis, dereliquerunt urbes suas, et huc illicque dispersi sunt :

Veneruntque Philisthiim, et habitaverunt in eis.

Die igitur altero detrahentes Philisthiim spolia caesorum, invenerunt Saul, et filios ejus jacentes in monte Gelboe.

Cumque spoliassent eum, et amputassent caput armisque nudassent, miserunt in terram suam, ut circumferretur, et ostenderetur idolorum templis, et populis :

Arma autem ejus consecraverunt in fano Dei sui, et caput affixerunt in templo Dagon.

Hoc cum audissent viri Jabes Galaad, omnia scilicet quae Philisthiim fecerant super Saul, consurrexerunt singuli virorum fortium, et tulerunt cadavera Saul et filiorum ejus :

Attuleruntque ea in Jabes, et sepelierunt ossa eorum subter quercum, quae erat in Jabes, et jejunaverunt septem diebus.

Mortuus est ergo Saul propter iniquitatos suas, eo quod praevicatus sit mandatum Domini quod preceperat, et non custodierit illud : sed insuper etiam pythonissam consuluerit, nec speraverit in Domino : propter quod interfecit eum, et transtulit regnum ejus ad David filium suum.

quemadmodum et Hieronymus legit, et plerique alii omnes interpretes reddunt.

Cap. XI. — Congregatus est igitur omnis Israel ad David in Hebron, dicens :

Ois tuum sumus, et caro tua. Hori quoque et nudius tertius, cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, et introducebas Israel :

Tibi enim dixit Dominus Deus tuus : Tu pasces populum meum Israel, et tu eris princeps super eum.

Venerunt ergo omnes majores natu Israel ad regem in Hebron, et inivit David cum eis foedus coram Domino :

Unxeruntque eum regem super Israel, juxta sermonem Domini, quem locutus est in manu Samuel.

Abiit quoque David, et omnis Israel, in Jerusalem. Haec est Jebus, qui erant Jebusae habitatores terra.

Dixeruntque qui habitabant in Jebus ad David : Non ingredieris huc.

Porro David cepit arcem Sion, quae est civitas David, dixitque :

Omnis qui percussit Jebuseum in primis, erit princeps et dux.

Ascendit igitur primus Joab filius Sarvia, et factus est princeps.

Habitavit autem David in arce, et idcirco appellata est civitas David.

Edificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gymnasium, Joab autem reliqua urbis exstruxit.

Proficiebatque David vadens et crescens, et Dominus exercituum erat cum eo.

Hi principes virorum fortium David, qui adjuverunt eum ut rex fieret super omnem Israel, juxta verbum Domini quod locutus est ad Israel.

Et iste numerus robustorum David : Jesbaam filius Achamoni princeps inter tri-

ginta : iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos in una vice.

Et post eum Eleazar filius patris ejus Ahohites, qui erat inter tres potentes. Iste fuit cum David in Aphesdomini [A. Phesdomi], quando Philisthiim congregati sunt ad locum illum in praedium, et erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philistinorum.

Hi steterunt in medio agri, et defenderunt eum.

Cumque percussissent Philisthaos, dedit Dominus salutem magnam populo suo.

Descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram in qua erat David, ad speluncam Odollam quando Philisthiim fuerant castrametati in valle Raphaim.

Porro David erat in praesidio, et statio Philistinorum in Beth-Leem.

Desideravit igitur David, et dixit : O si quis daret mihi aquam de cisterna Beth-Leem, quae est in porta.

Tres ergo isti per media castra Philistinorum perrexerunt, et hauserunt aquam de cisterna Beth-Leem, quae erat in porta, et attulerunt ad David ut biberet :

Qui noluit, sed magis libavit illam Domino, dicens :

Absti ut in conspectu Dei mei hoc faciam, et sanguinem virorum istorum bibam, quia in periculo animarum suarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc causam noluit bibere.

Haec fecerunt tres robustissimi. Abisai quoque frater Joab ipse erat princeps trium, et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos, et ipse erat inter tres nominatissimos, inter tres secundos inclutus, et princeps eorum.

1. Sic legunt omnes mss. cum exemplaribus canonis Hebraeae veritatis. Editi in Phesdomin juxta Hebraeos, *בפס דמש* Baphas dammin. MART.

2. Restitimus plurimum numerum, hi steterunt, et defenderunt, et mox percussissent ad Hebraei textus, et Latinorum quot vidimus codicum fidem. Auctor quoque Hebraicarum quaestionum in hunc librum ab ipso laudatus Martiano ita legit, causamque addit cur, in regum libris singulariter ponitur, ut regis fortitudo monstretur. Ad haec probabilis longo est, superiori proxime versa nomen Semma, scribarum incuria in ipso archetypo praetermissum. Martiano. tamen e suis aliquot mss. minori numero posuit, hic stetit, defendit, etc.

— In singulari legunt ista mss. codices, editi autem in plurali, hi steterunt... defenderunt, etc. Plura-

lem quoque in verbis numerum retinet Hebraeus hic loci, sed libro secundo Samuelis v. 12 eandem historiam, sive eandem sententiam legit in singulari. Unde auctor quaest. Hebraicarum in paraliipomenon ita docet : « Steterunt in medio agri, et eum defenderunt, David scilicet et Eleazar. Hoc in paraliipomenon : in regum vero singulariter ponitur, ut regis fortitudo monstretur ». Nos utrobique exemplaria mss. versionis Hieronymiana secuti sumus. MART.

3. In ms. regio et duobus S. Germani a Pratis, ac in utroque canone Hebraeae veritatis, casus est absolutus, inter tres secundus inclutus. MART.

— Vocem primos Hebraeus textus non habet, sed tantum *לע השלש* *לע השלש*, veruntamen usque ad tres, sive tertius, non pervenit (Graecus quoque, *καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν οὐκ ἔρχετο*).

Verumtamen usque ad tres primos non venerat.

Banaias filius Jaciade viri robustissimi, qui multa opera perpetrarat, de Cabsael :

Ipsa percussit duos Ariel Moab, et ipse descendit, et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis.

Et ipse percussit virum Ægyptium, cujus statura erat quinque cubitorum, et habebat lanceam ut licitorium textentium.

Descendit igitur ad eum cum virga, et rapuit hastam, quam tenebat manu, et interfecit eum hasta sua.

Hæc fecit Banaias filius Joiade, qui erat inter tres robustos, nominatissimus, inter triginta primos, verumtamen ad tres usque non pervenerat.

Posuit autem eum David ad auriculam suam.

Porro fortissimi in exercitu, Asael frater Joab, et Eleaan filius patris ejus de Beth-Leem, Sommoth Arorites, Helles Phallonites, Ira filius Aceas Theucites, Abiezer Anathothites, Sobbochai Asolithes, Ithai Aholites, Marai Netophalites, Heled filius Baana Netophalites, Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin, Banaia Pharonites, Uri de Torrente Gaas, Abiel Arabathites, Asmoth Bauramites, Eliaba Saldonites.

Filii Asom Genositis, Jonathan filius Sega Ararites, Ahiam filius Sachar Ararites, Eliphal filius Ur, Epher Mecharathites, Ahia Phelonites, Asro Charmelites, Noorai filius Azbi. Joel frater Nathan, Mabar filius Agarai. Selec Ammonites, Noorai Berothites armiger Joab filii Sarvia. Ira Jethraeus, Garob Jethraeus, Urias Hethæus ; Zabad filius Ooli, Adina filius Seza Rubenites princeps Rubenitarum, et cum eo triginta : Nanan filius Maacha, et Josaphat. Mathanites, Ozia Astarothites, Samma et Jael filii Itham Arorites, Jediel filius Samri, et Jaha frater ejus Thosaites, Eliel Maumites, et Jeribal, et Josaja filii Elnaem, et Jethma Mosbites, Eliel, et Obob, et Jaziel de Masobia.

Cap. XII. — Hi quoque venerunt ad David in Siceleg cum adhuc fugeret Saul filium Cis, qui erant fortissimi et egregii pugnatore, tendentes arcum, et utraque manu fundis saxa et jacientes et dirigentes sagittas de fratribus Saul ex Benjamin.

Princeps Abiezer, et Joas, filii Samaa, Gaba-

athites, et Jaziel et Phallet filii Azmoth, et Baracha, et Jeu Anathothites.

Samaias quoque Gabanites fortissimus inter triginta et super triginta.

Jeremias, et Jeziel, et Johanan, et Jezbad Gaderothites, Eluzai et Jerimuth, et Baalia, et Samaria, et Saphatia Aruphites, Elcana, et Jesia, et Azrael, et Joezer, o Jesbaam de Carehim : Joela quoque, et Zabadia, filii Jeroam de Gedor.

Sed et de Gaddi transfugerunt ad David, cum lateret in deserto, viri robustissimi, et pugnatore optimi, tenentes clypeum et hastam : facies eorum quasi facies leonis, et veloces quasi capree in montibus.

Ezer princeps, Obdias secundus, Eliab tertius, Masmana quartus, Jeremias quintus, Elii sextus, Eliel septimus, Johanan octavus, Elzebad nonus, Jeremias decimus, Machbanai undecimus.

Ii de filiis Gad principes exercitus : novissimus centum militibus præerat, et maximus, mille.

Isti sunt qui transierunt Jordanem mense primo, quando inundare consuevit super ripas suas : et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem.

Venerunt autem et de Benjamin, et de Juda, ad præsidium in quo morabatur David.

Egressusque est David obviam eis, et ait : Si pacifice venistis ad me, ut auxiliemini mihi, cor meum jungatur vobis : si autem insidiamini mihi pro adversariis meis, cum ego iniquitatem in manibus meis non habeam, videat Deus patrum nostrorum, et judicet.

Spiritus vero induit Amasai principem inter triginta et ait :

Tui sumus, o David, et tecum, filii Isai : pax, pax tibi, et pax adiutoribus tuis. Te enim adjuvat Deus tuus.

Suscipit ergo eos David, et constituit principes turme.

Porro de Manasse transfugerunt ad David, quando veniebat cum Philisthinum adversus Saul, ut pugnaret :

Et non dimicavit cum eis, quia, inito consilio, remisserunt eum principes Philistinorum, dicentes :

Periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum Saul.

Quando igitur reversus est in Siceleg, fugerunt ad eum de Manasse, Ednas et Jozabad, et

Jediel, et Michael¹, et Jozabad et Eliu, et Salathi, principes millium in Manasse.

Hi præbuerunt auxilium David adversus latrunculos : omnes enim erant viri fortissimi, et facti sunt principes in exercitu.

Sed et per singulos dies veniebant ad David ad auxiliandum ei, usque dum fieret grandis numerus, quasi exercitus Dei.

Iste quoque est numerus principum exercitus, qui venerunt ad David, cum esset in Hebron, ut transferrent regnum Saul ad eum, juxta verbum Domini.

Filii Juda portantes clypeum et hastam, sex millia octingenti expediti ad prælium.

De filiis Simeon, virorum fortissimorum ad pugnandum, septem millia centum.

De filiis Levi, quatuor millia sexcenti.

Joiada quoque princeps de stirpe Aaron, et cum eo tria millia septingenti.

Sadoc etiam puer egregie indolis, et domus patris ejus, principes viginti duo.

De filiis autem Benjamin fratris Saul tria millia : magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul :

Porro de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortissimi robore, viri nominati in cognationibus suis.

Et ex dimidia tribu Manasse, decem et octo millia, singuli per nomina sua venerunt ut constituerent regem David.

De filiis quoque Issachar viri eruditi, qui noverant singula tempora ad præcipiendum quid facere deberet Israel, principes ducenti :

Omnia autem reliqua tribus, eorum consilium sequebatur.

Porro de Zabulon qui egrediebantur ad prælium, et stabant in acie instructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium¹, non in corde duplici.

Et de Nephthali, principes mille : et cum eis instructi clypeo et hasta, triginta et septem millia.

De Dan etiam præparati ad prælium, viginti octo millia sexcenti.

Et de Aser egredientes ad pugnam, et in acie provocantes, quadraginta millia.

Trans Jordanem autem de filiis Ruben, et de Gad, et dimidia parte tribus Manasse, instructi armis bellicis centum viginti millia.

Omnes isti viri bellatores expediti ad pugnandum, corde perfecto venerunt in Hebron, ut constituerent regem David super universum Israel :

Sed et omnes reliqui ex Israel, uno corde erant, ut rex fieret David.

Fueruntque ibi apud David tribus diebus comedentes et bibentes. Præparaverant enim eis fratres sui.

Sed et qui juxta eos erant, usque ad Issachar, et Zabulon, et Nephthali, afferebant panes in asinis, et camelis, et mulis et bobus, ad vescendum farinam, palathas, uvam passam, vinum, oleum, hoves, arietes ad omnem copiam. Gaudium quoque erat in Israel.

Cap. XIII. — Iniit autem consilium David cum tribunis, et centurionibus, et universis principibus, et ait ad omnem cœtum Israel :

Si placet vobis, et a Domino Deo nostro egreditor sermo, quem loquor, mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israel, et ad sacerdotes, et levitas, qui habitant in suburbanis urbium, ut congregentur ad nos, et reducamus arcam Dei nostræ ad nos : non enim requisivimus eam in diebus Saul.

Et respondit universa multitudo, ut ita fieret : placuerat enim sermo omni populo.

Congregavit ergo David cunctum Israel, a Sior Ægypti, usque dum ingrediens Emath, ut adduceret arcam Dei de Cariath-larim.

Et ascendit David, et omnis vir Israel ad collem Cariath-larim, qui est in Juda, ut afforret inde arcam Domini Dei, sedentes super cherubim, ubi invocatum est nomen ejus.

1. Addunt hoc loco editi libri post verbum Michael, et Ednas. Colbertinus ms. Anciens, legit, et Michael, et Nas, et Jozabad. Hoc vero, id est, et Nas, sive et Ednas, abest in Hebræo, inque cæteris mss. Latinis. MART.

— Quod hic interserunt Vulgati codices, sive reputant nomen et Ednas, neque Hebræus, neque

Græcus textus, nec denique veteres Hieronymiani et meliores notæ mss. habent.

2. Hebræus vero textus habet לעזר quod proprie significat, ad instruendam aciem. Videtur autem Hieronymus, et ante Hieronymum, Septuaginta in eo quod ob oculos habebant exemplari legisse לעזר, quod est in auxilium : altera litterula, atque ea 7 perquam simili permutata.

Imposueruntque arcam Dei super plausrum novum, de domo Abinadab :

Oza autem, et frater ejus, minabant plausrum.

Porro David, et universus Israel, Iudebant coram Deo omni virtute in canticis, et in citharis, et psalteris, et tympanis, et cymbalis, et tubis.

Cum autem pervenissent ad arcam Chidon, tetendit Oza manum suam, ut sustentaret arcam: hos quippe lascivens paululum inclinaverat eam.

Iratus est itaque Dominus contra Ozam, et percussit eum, eo quod fetigisset arcam: et mortuus est ibi coram Domino.

Contristatusque est David, eo quod divisisset Dominus Ozam :

Vocavitque locum illum : Divisio Ozæ, usque in præsentem diem.

Et timuit Deum tunc temporis, dicens : Quomodo possum ad me introducere arcam Dei ?

Et ob hanc causam non eam adduxit ad se, hoc est in civitatem David, sed averit in domum Obededom Geththai.

Mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus ;

Et benedixit Dominus domui ejus, et omnibus que habebat.

Cap. XIV. — Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, et ligna cedrina.

Et artifices parietum, lignorumque : ut ædificarent et domum.

Cognovitque David quod confirmasset eum Dominus in regem super Israel, et sublevatum esset regnum suum super populum ejus Israel.

Accipit quoque David alias uxores in Jerusalem; genuitque filios et filias.

Et hæc nomina eorum qui nati sunt ei in Jerusalem; Samna, et Sobab, Nathan, et Salomon, Jebar, et Elisua, et Eliphale, Noga quoque, et Napheg, et Japhie, Elisama, et Baliada, et Eliphale.

Audientes autem Philisthiim eo quod unctus esset David in regem super universum Israel ascenderunt omnes ut quærerent eum :

Quod cum audisset David, egressus est obviam eis.

Porro Philisthiim venientes, diffusi sunt in valle Raphaim.

Consultitque David Dominum, dicens :

Si ascendam ad Philistheos, et si trades eos in manu mea.

Et dixit ei Dominus : Ascende, et tradam eos in manu tua.

Cumque illi ascendissent in Baal-Pharasim, percussit eos ibi David, et dixit :

Divisit Deus inimicos meos per manum meam, sicut dividuntur aquæ :

Et idcirco vocatum est nomen illius loci Baal-Pharasim.

Dereliqueruntque ibi deos suos, quod David jussit exuri.

Alia etiam vice Philisthiim irruerunt, et diffusi sunt in valle.

Consultitque rursum David Deum, et dixit ei Deus :

Non ascendas post eos, recedo ab eis, et venies contra illos ex adverso pyrorum.

Cumque audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc egredieris ad bellum.

Egressus est enim Deus ante te, ut percussit castra Philisthiim.

Fecit ergo David sicut præceperat ei Deus, et percussit castra Philisthinorum, de Gabaon usque Gazera.

Divulgatumque est nomen David in universis regionibus, et Dominus dedit pavorem ejus super omnes gentes.

Cap. XV. — Fecit quoque sibi domos in civitate David; et ædificavit locum arce Dei, tetenditque ei tabernaculum.

Tunc dixit David : Illicitum est ut a quocunque portetur arca Dei nisi a levitis, quos elegit Dominus ad portandum eam, et ad ministrandum sibi usque in æternum.

Congregavitque universum israel in Jerusalem, ut afferretur arca Dei in locum suum, quem preparaverat ei.

Necnon et filios Aaron, et levitas.

De filiis Merari, Asaia princeps, et fratres ejus ducenti viginii.

De filiis Gerson, Joel princeps, et fratres ejus centum triginta.

De filiis Elisaphan, Semeias princeps, et fratres ejus ducenti.

De filiis Hebron, Eliel princeps, et fratres ejus octoginta.

De filiis Oziel, Aminadab princeps, et fratres ejus, centum duodecim.

Vocavitque David Sadoc et Abiathar sacer-

dotes et levitas, Uriel, Asaia, Joel, Semeiam, Eliel et Aminadab :

Et dixit ad eos : Vos qui estis principes familiarum leviticarum, sanctificamini cum fratribus vestris, et afferte arcam Domini Dei Israel, ad locum qui ei preparatus est :

Ne ut a principio, quia non eratis presentes, percussit nos Dominus : sic et nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus.

Sanctificati sunt ergo sacerdotes, et levite, ut portarent arcam Domini Dei Israel.

Et tulerunt filii Levi arcam Dei, sicut præceperat Moses juxta verbum Domini, humeris suis, in vectibus.

Dixitque David principibus levitarum, ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum, nablīs videlicet, et lyris, et cymbalis, ut resonaret in excelsis sonitus lætitiæ.

Constitueruntque levitas : Eman filium Joel, et de fratribus ejus, Asaph filium Barachias :

De filiis vero Merari fratribus eorum, Ethan filium Casaiæ.

Et cum eis fratres eorum in secundo ordine, Zachariam, et Ben, et Jaziel, et Semiramoth, et Jahiel, et Ani, Eliab, et Banaia, et Maasiam, et Mathathiam et Eliphalu, et Maceniam, et Obededom, et Jeiel, janitores.

Porro cantores, Eman, Asaph, et Ethan, in cymbalis æneis concrepantes.

Zacharias autem, et Oziel, et Semiramoth, et Jahiel, et Ani, et Eliab, et Maasias, et Banaias, in nablīs arcana cantabant.

Porro Mathathias, et Eliphalu, et Macenias, et Obededom et Jeiel, et Ozaziu, in citharis pro octava canebant¹.

Chonias autem princeps levitarum, prophetiæ præerat, ad præcinentendam melodiam : erat quippe valde sapiens.

Et Barachias, et Elcana, janitores arce.

Porro Sebenias, et Josaphat, et Nathanael, et Amasai, et Zacharias, et Banaias, et Eliezer, sacerdotes, clangebant tubis coram arca Dei.

Et Obededom, et Jehias, erant janitores arce :

Igitur David, et omnes majores natu Israel, et

tribuni, ferant ad deportandam arcam foderis Domini de domo Obededom, cum lætitia.

Cumque adjuvisset Deus levitas, qui portabant arcam foderis Domini, immolabant septem tauri, et septem arietes.

Porro David erat indutus stola byssina, et universi levite, qui portabant arcam, cantoresque, et Chonias princeps prophetiæ inter cantores. David autem indutus erat etiam ephod lineo.

Universusque Israel deducebant arcam foderis Domini in júbilo, et sonitu buccinæ, et tubis, et cymbalis, et nablīs, et citharis concrepantes.

Cumque pervenisset arca foderis Domini usque ad civitatem David, Michol filia Saul prospiciens pro fenestram, vidit regem David saltantem atque ludentem, et despersit eum in corde suo.

Cap. XVI. — Attulerunt igitur arcam Dei, et constituerunt eam in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David : et obtulerunt holocausta, et pacifica coram Deo.

Cumque complisset David offerens holocausta, et pacifica, benedixit populo in nomine Domini.

Et divisit universis per singulos, a viro usque ad mulierem tortam panis, et partem asse carnis bubulæ, et frixam oleo similan.

Constituitque coram arca Domini de levitis, qui ministrarent, et recordarentur operum ejus, et glorificarent, atque laudarent Dominum Deum Israel :

Asaph principem, et secundum ejus Zachariam :

Porro Jael, et Semiramoth, et Jahiel, et Mathathiam, et Eliab, et Banaia, et Obededom, et Jeiel super organa psalterii, et lyras :

Asaph autem, ut cymbalis personaret.

Banaia vero et Jaziel sacerdotes, canero tuba jugiter coram arca foderis Domini.

In illo die fecit David principem ad confitentium Domino Asaph, et fratres ejus :

Confitemini Domino, et invocate nomen ejus : notas facite in populis adinventiones ejus².

1. Hebræus habet למנצח *lammnatschah*, quod Hieronymus legit *lamanasse* proemio commentariorum in Danielom, ubi asserit hanc vocem Symmachum interpretari ἑπιψαλτων, quod proprie triumphum, palmaque significat. MARR.

2. In psalmorum libro, quem supra exoudimus, ubi psalmi cv locum hic tenet, aliter sepe legitur; hic, *notas facite populis cogitationes ejus*: et tertio ab hoc versu, *loquimini in universis mirabilibus ejus, etc. Exultate in nomine sanctos ejus*, atque his similia infra, que tale conferendo animadvertas.

Cantate ei, et psallite ei :
 narrate omnia mirabilia ejus.
 Laudate nomen sanctum ejus :
 letetur cor quærentium Dominum.
 Querite Dominum, et virtutem ejus :
 quærite faciem ejus semper :
 Recordamini mirabilia ejus, quæ fecit :
 signorum illius [Al. tac. illius], et judiciorum
 oris ejus.
 Semen Israel servi ejus :
 filii Jacob electi ejus,
 Ipse Dominus Deus noster :
 in universa terra judicia ejus.
 Recordamini in sempiternum pacti ejus :
 sermonis, quem præcepit in mille genera-
 tionibus.
 Quem pepigit cum Abraham :
 et juramenti illius cum Isaac.
 Et constituit filium Jacob in præceptum :
 et Israel in pactum sempiternum.
 Dicens : Tibi dabo terram Chanaan,
 funiculum hereditatis vestræ.
 Cum essent pauci numero,
 parvi et coloni ejus.
 Et transierunt de gente in gentem,
 et de regno ad populum alterum.
 Non dimisit quemquam calumniari eos,
 sed increpuit pro eis reges.
 Nolite tangere christos meos :
 et in prophetis meis nolite malignari.
 Cantate Domino omnis terra :
 annuntiate ex die in diem salutare ejus.
 Narrate in gentibus gloriam ejus :
 in cunctis populis mirabilia ejus.
 Quia magnus Dominus, et laudabilis nimis :
 et horribilis super omnes deos.
 Omnes enim dii populorum idola,
 Dominus autem celos fecit.
 Confessio et magnificentia coram eo :
 fortitudo et gaudium in loco ejus.
 Afferte Domino, familie populorum,
 afferte Domino gloriam et imperium.
 Date Domino gloriam nomini ejus,
 levate sacrificium, et venite in conspectu
 ejus :

1. Hic psalmus est xcvi in psalterio juxta Hebraicum. Passim vero otium iste ab superioribus excusa ejus interpretatione Hieronymiana discordat. Sed et Hebraeus utriusque libri textus variat, qui critici loca observant.

et adorato Dominum in decore sancto.
 Commoveatur a facie ejus omnis terra :
 ipse enim fundavit orbem immobilem.
 Letetur coeli, et exsultet terra :
 et dicant in nationibus : Dominus regnavit.
 Tonet mare, et plenitudo ejus :
 exsultent agri, et omnia quæ in eis sunt.
 Tunc laudabunt ligna saltus coram Domino :
 quia venit judicare terram.
 Confitemini Domino, quoniam bonus :
 quoniam in æternum misericordia ejus.
 Et dicite : Salva nos, Deus salvator noster,
 et congrega nos, et erue de gentibus :
 Ut confiteamur nomini sancto tuo,
 et exsultemus in carminibus tuis.
 Benedictus Dominus Deus Israel ab æterno usque
 in æternum :
 et dicat omnis populus :
 Amen, et hymnum [Al. hymnus] Domino.
 Dereliquit itaque ibi coram arca federis Do-
 mini,
 Asaph et fratres ejus, ut ministrarent in con-
 spectu arce jugiter, per singulos dies, et
 vices suas.
 Porro Obededom, et fratres ejus sexaginta
 octo :
 Et Obededom filium Idithun, et Asa constituit
 janitores.
 Sadoe autem sacerdotem, et fratres ejus sacer-
 dotes, coram tabernaculo Domini in excelso,
 quod erat in Gabaon :
 Ut offerrent holocausta Domino super altare
 holocaustatis jugiter, mane et vespere,
 juxta omnia quæ scripta sunt in lege Do-
 mini, quam præcepit Israeli.
 Et post eum Eman, et Idithun, et reliquos
 electos unumquemque vocabulo suo ad
 confitendum Domino : Quoniam in æternum
 misericordia ejus.
 Eman quoque et Idithun canentes tuba, et
 quæntes cymbala, et omnia musicorum
 organa, ad canendum Deo :
 Filios autem Idithun fecit esse portarios.
 Reversusque est omnis populus in domum

2. Manuscripti aliquot, amen et hymnus a Domino. Conferat lector studiosus psalmum hujus loci cum eodem cantico, quod in psalterio numeratur cv, et deinde cum xcvi inveniet profecto multa diversa tam in Hebraeis, quam in Latinis exemplaribus. MARC.

suam, et David, ut benediceret etiam domui
 suæ.

Cap. XVII. — Cum autem habitaret David in
 domo sua, dixit ad Nathan prophetam :
 Ecce ego habitabo in domo cedrina : arca
 autem federis Domini sub pellibus est.

Et ait Nathan ad David : Omnia quæ in corde
 tuo sunt, fac : Deus enim tecum est.

Igitur nocte illa factus est sermo Dei ad Na-
 than, dicens :

Vade, et loquere David servo meo : Hec dicit
 Dominus :

Non edificabis tu mihi domum ad habitan-
 dum.

Neque enim mansi in domo, ex eo tempore
 quo eduxi Israel, usque ad hanc diem ; sed fui
 semper mutans loca tabernaculi, et in tentorio
 manens cum omni Israel.

Nunquid locutus sum saltem uni judicum
 Israel, quibus præceperam ut pascerent popu-
 lum meum, et dixi : Quare non edificastis mihi
 domum cedrinam ?

Nunc itaque sic loqueris ad servum meum
 David : Hec dicit Dominus exercituum : Ego tuli
 te, cum in pascuis sequereris gregem, ut esses
 dux populi mei Israel :

Et fui tecum quoecumque perrexisti : et inter-
 feci omnes inimicos tuos coram te, fecique tibi
 nomen quasi unius magnorum, qui celebrantur
 in terra.

Et dedi locum populo meo Israel : planta-
 bitur, et habitabit in eo, et ultra non commo-
 vabitur :

Nec filii iniquitatis atterent eos, sicut a prin-
 cipio, ex diebus quibus dedi iudices populo
 meo Israel, et humiliavi universos inimicos
 tuos.

Annuntio ergo tibi, quod edificaturus sit do-
 mum tibi Dominus :

Cumque impleveris dies tuos, ut vadas ad pa-
 tres tuos, suscitabo semen tuum post te, quod
 erit de filiis tuis, et stabiliam regnum ejus.

Ipse edificabit mihi domum, et firmabo so-
 lium ejus usque in æternum.

Ego ero ei in patrem, et ipse erit mihi in
 filium, et misericordiam meam non auferam
 ab eo, sicut abstuli ab eo qui ante te fuit.

Et statuam eum in domo mea, et in regno
 meo, usque in sempiternum : et thronus ejus
 erit firmissimus in perpetuum.

Juxta omnia verba hæc, et juxta universam
 visionem istam, sic locutus est Nathan ad
 David.

Cumque venisset rex David, et sedisset coram
 Domino, dixit :

Quis ego sum, Domine Deus, et quæ domus
 mea, ut prestares mihi talia ?

Sed et hoc parum visum est in conspectu tuo,
 ideoque locutus est super domum servi tui etiam
 in futurum.

Et fecisti me spectabilem super omnes homi-
 nes, Domine Deus.

Quid ultra addere potest David, cum ita
 glorificaveris servum tuum, et cognoveris
 eum ?

Domine, propter famulum tuum juxta cor
 tuum fecisti omnem magnificentiam hanc, et
 nota esse voluisti universa magna.

Domine, non est similis tui ; et non est alius
 Deus absque te, ex omnibus quos audivimus au-
 ribus nostris.

Quis enim est alius, ut populus tuus Israel,
 gens una in terra, ad quam perrexit Deus, ut
 liberaret, et faceret populum sibi, et magni-
 tudine sua atque terroribus egeret nationes a
 facie ejus, quem de Ægypto liberavit ?

Et posuisti populum tuum Israel tibi in popu-
 lum usque in æternum, et tu, Domine, factus es
 Deus ejus.

Nunc igitur, Domine, sermo quem locutus es
 famulo tuo, et super domum ejus, confirmetur
 in perpetuum, et fac sicut locutus es.

Permaneatque et magnificentur nomen tuum
 usque in sempiternum, et dicatur : Dominus
 exercituum Deus Israel, et domus David servi
 ejus permanens coram eo.

Tu enim, Domine Deus meus, revelasti auri-
 culam servi tui, ut edificares ei domum, et
 ideoque invenit servus tuus fiduciam, ut oret
 coram te.

Nunc ergo, Domine, tu es Deus, et locutus es
 ad servum tuum tanta beneficia. Et cepisti be-
 nedicere domui servi tui, ut sit semper coram
 te ; te enim, Domine, benedicente, benedicta erit
 in perpetuum.

Cap. XVII. — Factum est autem post hæc, ut
 percuteret David Philisthim, et humiliaret eos,
 et tolleret Geth, et filias ejus, de manu Philis-
 thim, percuteretque Moab, et fierent Moabite
 servi David, offerentes ei munera.